

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 20CoP/96/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1416205979
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 08. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Darina Kriváňová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1416205979.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave, v senáte v zložení: predsedníčka senátu: JUDr. Darina Kriváňová a členovia senátu: JUDr. Bianka Gelačíková a JUDr. Michaela Králová, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: I. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave, so sídlom Vazovova 7/A, Bratislava, dieťa rodičov: matka - A. Z. M., trvale bytom N. XX, S., t.č. bytom B. XX, S. a otec - S. B., bytom N. XX, S., o návrhu navrhovateľky B.. Y. B., bytom T. X, S. na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní starej matky maloletej B.. Y. B., T. X, S. proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV, č.k. 25P 145/2016-5 zo dňa 30.06.2016, takto

rozhodol:

Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava IV č.k. 25P 145/2016-5 zo dňa 30.06.2016 potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bratislava IV uznesením č.k. 25P 145/2016-5 zo dňa 30.06.2016 zamietol návrh navrhovateľky B.. Y. B., starej matky maloletej, na nariadenie neodkladného opatrenia. Navrhovateľka návrh odôvodnila tým, že je starou matkou zo strany otca a návrhom podaným dňa 27.06.2016 žiadala, aby súd nariadil neodkladné opatrenie a zveril maloletú na čas do rozvodu manželstva rodičov maloletej do jej náhradnej osobnej starostlivosti s tým, že rodičia budú oprávnení stretávať sa s maloletou len za jej prítomnosti po predchádzajúcej dohode. V odôvodnení navrhovateľka uviedla, že z manželstva jej syna S. B. a A. Z. M. pochádza maloletá I., ktorá je v súčasnej dobe v osobnej starostlivosti matky, bez právnej úpravy a otec má s maloletou styk upravený predbežným opatrením vo štvrtok v párnom kalendárnom týždni od 16,00 hod. do 18,00 hod. a v sobotu a v nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni od 14,00 hod. do 18,00 hod. za prítomnosti matky maloletej. Maloletá býva v spoločnej domácnosti s matkou a so starým otcom maloletej z matkinej strany, ktorý má s maloletou neobmedzený každodenný kontakt. Matka bez jeho aktívnej pomoci nezvláda starostlivosť o maloletú a rodičovskú starostlivosť oboch rodičov supluje starý otec. Maloletá nenavštevuje predškolské zariadenie, nemá kontakt so svojimi rovesníkmi a ani so svojimi príbuznými z otcovej strany. Väčšinu času je doma so svojim starým otcom, ktorý je na dôchodku, hovorí len po rusky a existuje dôvodné podozrenie, že na území Slovenskej republiky sa zdržiava neoprávnene. Starý otec sa o maloletú nevie riadne postarať, maloletá nemá príležitosť rozvíjať svoje detské zručnosti a ani slovnú zásobu v slovenskom jazyku a od 01.05.2016, kedy sa matka zamestnala, zabezpečuje starostlivosť o maloletú starý otec. Matka po prepustení otca maloletej z väzby odmietla rešpektovať dohodu o striedavej starostlivosti a na základe znaleckého posudku bolo zistené, že matka je závislá na opiátoch, ktoré užívala aj počas tehotenstva a počas jej hospitalizácie na neurológii v júli 2015, kedy sa u nej vyvinul abstinenčný syndróm, ktorý vyvolal potrebu jej následného preloženia na psychiatrické oddelenie so syndrómom závislosti od opiátov. V júni 2015 jej bola pri kontrolách zistená pozitívita aj na THC a metamfetamín, pričom v ďalšej liečbe nepokračovala. Podľa názoru navrhovateľky matka nie je vhodným typom rodičom pre výchovu a starostlivosť o maloletú a nedáva záruky pre jej zdravý psychický a fyzický rozvoj. Navrhovateľka tvrdila, že s maloletou má krásny vzťah, ktorý sa budoval a rozvíjal od jej narodenia, kedy sa snažila tráviť s ňou čo najviac času, maloletá je na ňu zvyknutá a citovo naviazaná. Venuje sa s ňou rôznym aktivitám, neseparuje

ju od vrstovníkov, rodiny a ani od rôznych voľnočasových aktivít, ktoré sú pre dieťa v jej veku dôležité. Je finančne nezávislá, má vlastný byt, dokáže jej zabezpečiť väčší komfort, ako má v súčasnosti v podmienkach prenajatého bytu u starého otca. Má dostatok vhodného oblečenia, obuvi, hračiek, učí ju hygienickým návykom a dodržiava denný režim adekvátny jej veku, môže jej poskytnúť bezpečný, radostný a láskyplný domov.

2. Okresný súd pri rozhodnutí vychádzal z ustanovení § 74 ods. 1, § 75 ods. 6, § 75 ods. 8 v spojení s § 102 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a dospel k záveru, že návrh starej matky nie je dôvodný. Podľa názoru súdu k tomu, aby mohol zodpovedne rozhodnúť aká forma starostlivosti bude najvhodnejšia pre maloletú, je nevyhnutné vykonať dôkladné dokazovanie, ktoré navyše už prebieha v niekoľkých konaniach, vedených na Okresnom súde Bratislava IV. V súčasnej dobe je starostlivosť o maloletú zabezpečená, maloletá sa nachádza v osobnej starostlivosti matky, v jej domácnosti bolo vykonané šetrenie kolíznym opatrovníkom a neboli zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali okamžité vyňatie maloletej z faktickej starostlivosti matky a zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky.

3. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podala odvolanie navrhovateľka, ktorá žiadala uznesenie zmeniť a vyhovieť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V odvolaní navrhovateľka namietala odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ Civilného sporového poriadku, z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

4. Navrhovateľka v podanom odvolaní poukázala na znalecké posudky, z ktorých vychádzala pri podaní návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré podľa jej názoru obsahujú tak závažné zistenia, týkajúce sa matky maloletej, že vyvolávajú okamžitú potrebu prijatia vhodných a neodkladných opatrení v prospech maloletej. Navrhovateľka tvrdila, že okrem zistení v znaleckých posudkoch, že maloletá je zaostalá a existuje jazyková bariéra, ktorá maloletej bráni získavať znalosti primerané jej veku, keď maloletá je v domácnosti u starého otca, ktorý hovorí len po rusky, nemôže rozvíjať jazykovú výbavu v slovenskom jazyku. Ide aj o nedostatok motivácie na to, aby sama jedla bez pomoci matky, ktorá ju stále kŕmi, aby zaspávala a spala bez cumľa, aby nepotrebovala plienky ani na veľkú potrebu. V tomto smere maloletá potrebuje pozitívny vzor a kontakt s rovesníkmi, aby si mohla rozvíjať svoje detské zručnosti. Izolovaním maloletej od vonkajšieho prostredia nie je možné dosiahnuť akékoľvek zlepšenie alebo nápravu, lebo je ochudobnená o podmienky, ktoré sú nevyhnutné pre jej napredovanie vo vývoji. Z doteraz vykonaného dokazovania vyplýva, že rozhodnutie súdu je založené na tom, že neboli zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali okamžité vylúčenie maloletej z faktickej starostlivosti matky a jej zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky nezodpovedá skutočnému stavu veci. Navrhovateľka tvrdila, že skutočnosti, ktoré odôvodňujú nariadenie neodkladného opatrenia, osvedčili zákonným spôsobom dvaja znalci a obidva znalecké posudky sú legitímnym podkladom na prijatie urýchlených opatrení, ktoré budú v záujme maloletej. Navrhovateľka tak považovala za potrebné okamžite konať v záujme maloletej vnučky, nakoľko aktuálny stav nerešpektuje zákonom garantovaný záujem maloletého dieťaťa ako prioritný, ku ktorému je súd zo zákona povinný prihliadať. Súd sa vyhodnotením návrhu navrhovateľky nezaoberal, vo všetkých súvislostiach a neprihliadal na dôkazy, ktoré boli v konaniach týkajúcich sa starostlivosti o maloletú vykonané. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je preto nepreskúmateľné, pretože súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nerešpektovaním rozhodujúcich zistení znaleckého dokazovania a ostatných dôkazov súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. Navrhovateľka ako stará matka maloletej žiadala preto jej návrhu vyhovieť.

5. Krajský súd preskúmal vec bez viazanosti rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 2 ods. I, § 65, § 66, § 360 a nasl., § 395 ods. I, ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. (Civilný mimosporový poriadok; ďalej len C.m.p.), § 471 ods. I, § 324 ods. I, § 329 zákona č. 160/2015 Z.z. (Civilný sporový poriadok; ďalej len C.s.p.)], túto prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. I C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

6. Uznesenie súdu prvej inštancie odvolací súd v celom rozsahu potvrdil, pretože je vo výroku vecne správne a keďže sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uznesenia, ako správnymi, toto uznesenie už

ďalšie dôvody neobsahuje (§ 387 ods. 1 a ods. 2 C.s.p.). Akékoľvek dôvody uvádzané odvolacím súdom na zdôraznenie správnosti napadnutého uznesenia by bolo len zopakovaním skutkových a právnych dôvodov uvedených súdom prvej inštancie. Pre úplnosť a na doplnenie správnosti odvolací súd považuje za potrebné uviesť ešte nasledovné.

7. Neodkladné opatrenie možno vydať pred začatím konania, alebo po začatí konania. V oboch prípadoch je možné ho nariadiť z dvoch dôvodov. Jedným je dočasná úprava právnych pomerov účastníkov a druhým je zabezpečenie výkonu súdneho rozhodnutia, ak by mal byť ohrozený. Spoločným znakom oboch typov predbežných opatrení je ich neodkladný a dočasný charakter.

8. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

9. Podľa § 325 ods. 2 písm. d/ CSP neodkladným opatrením možno strane uložiť najmä, aby niečo vykonala, niečoho sa zdržala alebo niečo znášala.

10. Navrhovateľka ako stará matka maloletej v podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia tvrdila, že maloletá býva v spoločnej domácnosti s matkou a starým otcom maloletej z matkinej strany a bez jeho aktívnej pomoci nezvláda starostlivosť o maloletú. Maloletá nenavštevuje predškolské zariadenie, nemá kontakt so svojimi rovesníkmi a ani so svojimi príbuznými z otcovej strany. Starý otec sa o maloletú nevie riadne postarať, maloletá nemá príležitosť rozvíjať svoje detské zručnosti a ani slovnú zásobu v slovenskom jazyku. Zo znaleckého posudku bolo zistené, že matka je závislá na opiátoch, ktoré užívala aj počas tehotenstva a počas jej hospitalizácie na neurológii v júli 2015, kedy sa u nej vyvinul abstinenčný syndróm, ktorý vyvolal potrebu jej následného preloženia na psychiatrické oddelenie so syndrómom závislosti od opiátov. V júni 2015 jej bola pri kontrolách zistená pozitivita aj na THC a metamfetamín, pričom v ďalšej liečbe nepokračovala. Podľa názoru navrhovateľky matka nie je vhodným typom rodiča pre výchovu a starostlivosť o maloletú a nedáva záruky pre jej zdravý psychický a fyzický rozvoj. Preto tvrdila, že je potrebné upraviť pomery účastníkov do času, kým súd rozhodne vo veci o úpravu práv a povinností rodičov k maloletej.

11. Navrhovateľka tvrdila, že s maloletou má krásny vzťah, ktorý sa budoval a rozvíjal od jej narodenia, kedy sa snažila tráviť s ňou čo najviac času, maloletá je na ňu zvyknutá a citovo naviazaná. Venuje sa s ňou rôznym aktivitám, neseparuje ju od vrstovníkov, rodiny a ani od rôznych voľnočasových aktivít, ktoré sú pre dieťa v jej veku dôležité. Je finančne nezávislá, má vlastný byt, dokáže jej zabezpečiť väčší komfort, ako má v súčasnosti v podmienkach prenajatého bytu u starého otca. Má dostatok vhodného oblečenia, obuvi, hračiek, učí ju hygienickým návykom a dodržiava denný režim adekvátny jej veku, môže jej poskytnúť bezpečný, radostný a láskyplný domov.

12. Nariadenie neodkladného opatrenia je podľa zákonných predpokladov prípustné a opodstatnené vtedy, ak sa tvrdí a osvedčí, že sú tu právne vzťahy medzi účastníkmi, že tieto právne vzťahy vyžadujú dočasnú úpravu, že táto dočasná úprava je potrebná, že sa v právnych vzťahoch medzi účastníkmi nevytvorí nenávratný stav a že sa neprimeraným spôsobom nezasahuje do právnych vzťahov medzi účastníkmi a že účastník nie je obmedzený spôsobom neprimeraným povahe veci. Pri rozhodovaní o nariadení predbežného opatrenia súd skúma aj to, či návrh je prípustný z hľadiska ústavno-procesných princípov platných v civilnom procese, či je opodstatnený z hľadiska ochrany ústavou zaručených práv a slobôd, ktoré by mohli byť obmedzené, vylúčené, alebo suspendované výrokom neodkladného opatrenia.

13. V danom prípade súd prvej inštancie správne vychádzal zo zistenia, že ohľadne starostlivosti o maloletú I. je vedených viacero konaní, je nariadené znalecké dokazovanie a vykonáva sa ďalšie dokazovanie za účelom rozhodnutia o právach a povinnostiach rodičov k maloletej. Vzhľadom k tomu, že súd je povinný rozhodnúť v súlade so záujmom maloletej, je povinný v tej súvislosti vykonať aj dokazovanie a nie rozhodnúť bez náležitého zistenia skutkového stavu. Preto sa nemožno stotožniť s tvrdením navrhovateľky, že je nutné zmeniť výchovné prostredie maloletej a odovzdať dieťa neodkladne do jej starostlivosti. Zo zistenia rodinných pomerov matky kolíznym opatrovníkom nevyplýva také zistenie, ktoré by odôvodňovalo vyhovieť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Skutočnosti, ktoré tvrdí navrhovateľka v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sú predmetom skúmania súdu

vo veci samej, vyhodnocovaním vykonaných dôkazov, na základe ktorých bude rozhodnuté vo veci o úprave práv a povinností rodičov k maloletej.

14. Krajský súd k námietke navrhovateľky v podanom odvolaní, v ktorom vytýkala súdu prvej inštancie, že neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonala navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, poukazuje na ustanovenie § 329 ods. 1 C.s.p. podľa ktorého súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania.

15. Z uvedeného vyplýva, že pri prijímaní takéhoto opatrenia, ktoré je opatrením dočasným a predbežným, prevláda požiadavka rýchlosti konania nad úplným preukázaním uplatneného nároku. Zákon preto nepredpokladá, že súd bude pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení vykonávať dokazovanie a naopak, vo vedomí, že výsluchom účastníka konania, proti ktorému návrh smeruje, by mohol byť zmarený účel uvedeného opatrenia; v ustanovení § 329 ods. 1 C.s.p. výslovne formuloval zásadu, že účastníci nemusia byť pred rozhodnutím o návrhu na neodkladné opatrenie vypočutí a rovnako, že súd nemusí nariadiť pojednávanie. Pri samotnom osvedčovaní nároku (na základe predložených listín) potom nie je treba dôsledne dodržiavať tie formálne požiadavky, ktoré zákon ukladá pri dokazovaní, vrátane požiadavky, aby sa druhá strana sporu mohla pred rozhodnutím o neodkladnom opatrení k obsahu listín, z ktorých bude súd robiť záver o tom, či sú splnené predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia, vyjadriť.

16. V danom prípade preto námietka starej matky maloletej v podanom odvolaní, týkajúca sa nedostatočne vykonaného dokazovania a namietaných nesprávnych skutkových zistení, nebola dôvodná.

17. Pokiaľ navrhovateľka v podanom odvolaní namietala, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, v tej súvislosti treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Nadväzne na ustanovenie § 395 ods. 1, ods. 2 C.m.p., § 470 ods. 1 C.s.p., a na skutočnosť, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie bolo vydané za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení účinnom do 30.6.2016; ďalej len O.s.p.), odvolací súd preskúmaval, či súd prvej inštancie sa dôsledne riadil citovaným procesným právnym predpisom (§ 74 a nasl.). V konaní nebolo preukázané, to ani sama odvolateľka netvrdila, že by nastala taká vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a na ktoré by musel odvolací súd prihliadať (§ 212 ods. 3 O.s.p.). Navrhovateľka vo svojom odvolaní síce označil odvolacie dôvody vyplývajúce z ustanovenia § 205 ods. 2 O.s.p., tieto ale vôbec neodôvodnil konkrétnymi právnymi skutočnosťami. Súd prvej inštancie sa vysporiadal v odôvodnení rozhodnutia podstatnými skutočnosťami dôležitými pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia (teraz neodkladného opatrenia), rozhodol v záujme maloletého dieťaťa; mal za základ právne skutočnosti, existujúce, osvedčené, v čase rozhodovania.

19. Obsah predbežného opatrenia vo veciach starostlivosti o maloleté dieťa sa bezprostredne dotýka výchovy maloletého dieťaťa. V uvedenom ustanovení zákonodarca nehovorí o zverení do výchovy, ale používa pojem starostlivosť, ktorý z hľadiska svojho významu deklaruje práve provizórnosť samotného predbežného opatrenia. Odovzdanie maloletého dieťaťa do starostlivosti druhého z rodičov, alebo osoby, ktorú určí súd, je preto faktickým opatrením, ktoré neanticipuje otázku budúcej výchovy. Súd pri rozhodovaní o odovzdaní dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov, príp. do starostlivosti tretej osoby prihliadne na relevantné ustanovenia Zákona o rodine.

20. Neodkladné opatrenie v oblasti starostlivosti súdu o maloletých by malo byť len krátkodobým provizóriom a nie konečným rozhodnutím vo veci samej. Účelom predbežného opatrenia v konaní o výchove maloletého dieťaťa je dočasná úprava pomerov účastníkov konania, resp. ochrana potenciálneho výkonu rozhodnutia, ktorý by mohol v budúcnosti byť ohrozený. Osobitosť inštitútu

spočíva v skutočnosti, že ide o súdnu úpravu, avšak pred vydaním rozhodnutia vo veci samej. Toto opatrenie má mať výnimočný charakter, v prípade rozhodnutí o výchove maloletých detí má svojim spôsobom smerovať k ich „prežitiu“. Z tohto hľadiska právna úprava zodpovedá Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaraďuje právo na prežitie medzi právami dieťaťa na popredné miesto.

21. V článku 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa. V zmysle článku 41 ods. 4 Ústavy SR, starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov a deti majú právo na rodičovskú starostlivosť.

22. Vychádzajúc z účelu predbežného opatrenia v konaní o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom je dočasná úprava pomerov rodičov, resp. ochrana potenciálneho výkonu rozhodnutia, ktorý by mohol v budúcnosti byť ohrozený, pričom ide o úpravu zo strany súdu, pred rozhodnutím vo veci.

23. Odvolací súd zastáva názor, že okresný súd v súlade s uvedeným ustanovením správne právne posúdil danú vec a rozhodol v súlade so zákonom. Námieta v podanom odvolaní, ktorá sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci, preto nie je opodstatnená.

24. Krajský súd zastáva názor, že v danom prípade nebolo postupom súdu prvého stupňa porušené právo odvolateľky na spravodlivé súdne konanie, čím jej súd prvej inštancie neodňal možnosť konať pred súdom.

25. Krajský súd s prihliadnutím na uvedené dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie odvolaním napadnutého uznesenia okresného súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia.

26. Krajský súd sa stotožnil so závermi prvostupňového súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a pre doplnenie uvádza, že za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že súd nerozhodol a neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľky.

27. Odvolací súd považuje za potrebné k tomu uviesť, že právo mať dieťa u seba je ústavným vyjadrením zásady, že starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov a deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu, na základe zákona.

28. V tej súvislosti treba zdôrazniť, že základnú úlohu vo výchove maloletého dieťaťa majú jeho rodičia. Výchova dieťaťa je nielen ich právom, garantovaným viacerými medzinárodnými európskymi aj vnútroštátnymi prameňmi, ale aj ich povinnosťou, ktorej sa nemôžu bez závažných právnych následkov svojvoľne zbaviť. Spôsobilosť mať dieťa nemožno nikomu obmedziť. Právo rodiča vychovávať svoje dieťa a starať sa oň, zaručuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 41 a tiež zaručuje dieťaťu právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Podobne Dohovor o právach dieťaťa ukladá zmluvným štátom povinnosť vynaložiť všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že sú to obaja rodičia, ktorí majú spoločnú a rovnakú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa, pričom zmyslom ich starostlivosti musí byť záujem dieťaťa. Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú rodičia. Obsahom ich práva „vychovávať“ je v prvom rade právo a povinnosť chrániť záujmy dieťaťa, ďalej tiež riadiť a usmerňovať jeho konanie a vykonávať nad ním dohľad, právo mať dieťa u seba a právo osobne sa o dieťa starať. Právo mať dieťa u seba je ústavným vyjadrením zásady, že starostlivosť o dieťa a ich výchova je právom rodičov, deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona. Zásahy do práva rodiča mať dieťa u seba možno vykonať len na základe zákona a rozhodnutím súdu. Okrem násilných zásahov do práva rodiča mať dieťa u seba, napr. zadržanie, väzba rodiča, ochranná výchova, výchovné opatrenie, náhradná starostlivosť a pod., sa toto oprávnenie redukuje tiež fakticky v dôsledku skutočnosti, že rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú. Rozhodnutie súdu o odlúčení rodiča a dieťaťa môže smerovať buď k zmene miesta pobytu dieťaťa, alebo k nútenej zmene miesta pobytu rodiča. V prípade dieťaťa prichádza do úvahy najmä aplikácia ustanovení Zákona o rodine, týkajúca sa výchovných opatrení, alebo náhradnej starostlivosti. Dohovor o právach dieťaťa v čl. 7 a čl. 9 zakotvuje právo každého dieťaťa

pokiaľ je to možné poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť a v čl. 9 ukladá zmluvným štátom povinnosť zabezpečiť, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli. Obsahom práva rodiča mať dieťa u seba je právo rodiča osobne sa o dieťa starať a realizovať tak výchovu dieťaťa. Dieťa má zásadne bývať u svojich rodičov a možnosť spoločného života znamená pre rodiča a jeho dieťa základný element rodinného života. Právo mať dieťa u seba zahŕňa tiež oprávnenie rodičov brániť sa zásahom do tohto práva, t.j. požadovať dieťa späť od toho, kto ho neoprávnene zadržuje.

29. Keďže základným predpokladom umiestnenia dieťaťa do náhradnej starostlivosti je chýbajúca, alebo nedostatočná starostlivosť zo strany rodičov, je potrebné pracovať s nimi, ponúknuť im pomoc smerujúcu k obnoveniu rodinného prostredia a hľadať možnosti návratu dieťaťa späť do jeho rodiny. (Pavelková B., Kubíčková G., Čechotová V.: Zákon o rodine. Komentár s judikatúrou 1. vydanie Šamorín HEUREKA 2005, s. 136). Okrem toho na zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti nie je právny nárok, rozhoduje vždy súd. K tomu treba zdôrazniť, že článok 9 Dohovoru o právach dieťaťa ustanovuje zmluvným štátom povinnosť zabezpečiť, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, iba ak príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom konaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v záujme dieťaťa. Rovnako tiež článok 41 ods. 4 Ústavy SR ustanovuje, že práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

30. Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností, alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi.

31. Základnou hmotnoprávnou podmienkou na zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti je skutočnosť, že rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa. Súdy budú teda zisťovať, či je zabezpečovaná osobná starostlivosť o dieťa zo strany rodičov, v prípade, ak nie, z akých dôvodov, či nie je možné osvojenie dieťaťa, resp. iné výchovné opatrenie (R 28/1975).

32. Úlohou súdu, v konaní vo veci bude predovšetkým zistiť, či sú splnené hmotnoprávne predpoklady zverenia do osobnej starostlivosti jedného z rodičov, alebo do náhradnej osobnej starostlivosti, ktorú tvrdí navrhovateľka. Preto sa súd musí zaoberať tým, či výchova dieťaťa u rodičov nie je zabezpečená, z akých dôvodov, či ide o príčiny, ktoré budú zrejme dlhodobého charakteru. Súd musí venovať pozornosť tiež zisteniu okolností významných pre posúdenie spôsobilosti občana k výkonu náhradnej starostlivosti a k výchove dieťaťa. Popri rodinných, ekonomických a bytových pomeroch takého občana pôjde predovšetkým o zistenie jeho morálnych a povahových vlastností, jeho pomeru k práci, vzťahu k rodine a k deťom, povesti na pracoviska i v mieste bydliska apod. Ďalej je treba zisťovať i jeho zdravotný stav, a to telesný i duševný, hlavne či netrpí chorobou, ktorá by mohla ohroziť zdravie dieťaťa, alebo ktorá by vylučovala možnosť riadnej starostlivosti o dieťa a jeho citový, rozumový a mravný vývoj. Až súhrnné zhodnotenie všetkých uvedených skutočností, ako i ďalších dôkazov, môže byť pre súd bezpečným podkladom pre záver, že náhradná starostlivosť bude v záujme dieťaťa, tak ako tvrdí navrhovateľka v podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Súd je preto povinný k zisteniu využiť všetky potrebné dôkazné prostriedky.

33. V súvislosti s povinnosťou súdu dostatočne zistiť skutkový stav veci, je potrebné zdôrazniť, že zverenie dieťaťa do starostlivosti starej matky, je závažným rozhodnutím pre ďalší život dieťaťa a preto, aby mal súd pre svoje rozhodnutie dostatočné podklady, musí dbať predovšetkým o to, aby skutkový stav bol zistený čo najúplnejšie.

34. S prihliadnutím na uvedené, preto nemožno vyhovieť odvolaniu navrhovateľky, ako starej matky maloletej a zveriť maloletú do jej osobnej starostlivosti v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia.

35. Pretože uznesenie súdu prvého stupňa spĺňa základné právne náležitosti, najmä zrozumiteľnosť, určitosť a jasnosť a je logickým a právnym vyústením priebehu a výsledkov prvostupňového konania, jeho odôvodnenie je presvedčivé a odvolací súd sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje, potvrdil ho ako

vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP a podľa § 387 ods. 2 CSP na zdôraznenie jeho správnosti ho iba doplnil o ďalšie dôvody.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 421 C.s.p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 422 C.s.p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).